

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 429/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. decembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. O. M., S., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 260/2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. O. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2009 doručená sťažnosť JUDr. O. M. (ďalej len „sťažovateľ“) vrátane žiadosti „o ustanovenie advokáta ex offio“, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 260/2004 (ďalej aj „namietané konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Sťažovateľ je poškodeným v trestnej veci obž. Ing. J. H. vedenej na Okresnom súde v Kežmarku pod sp. zn. 6 T 260/04. Obžalovaný je stíhaný pre skutok, ktorý sa stal ešte v roku 2003, pričom obžaloba na neho bola podaná v decembri 2004. Okresný súd vykonal prvé pojednávanie v septembri 2005, na ktoré ma predvolal a vypočul. Potom sám vykonal ešte viacero pojednávanií, na ktoré ma nepredvolal – resp. ma o nich neupovedomoval, hoci som poškodeným. Dňa 26. 9. 2006 som podal písomnú námietku zaujatosti sudcu JUDr. B. M. a súčasne som žiadal, aby bola vec predložená na NS SR za účelom jej delegácie: do iného kraja – obvodu iného krajského súdu. O tejto mojej sťažnosti – námietke zaujatosti nebolo nikdy do dnešného dňa rozhodnuté. Napriek tomu, že som podal písomnú sťažnosť na nečinnosť súdu vo veci mojej námietky zaujatosti z 26. 9. 2006, súd o nej vôbec nerozhodoval a to ani nadriadený KS Prešov. Zo strany predsedu Okresného súdu v Kežmarku JUDr. R. B. som obdržal prípis zo dňa 21. 8. 2008, ktorým moju sťažnosť na prietahy zo strany sudcu JUDr. B. M. a na nekonanie o mojej námietke zaujatosti nevyriešil v súlade so zák. č. 757/2004 Z. z., o súdoch.

Poukazujem na skutočnosť, že zo strany všetkých sudcov Okresného súdu v Kežmarku je voči mne nepriateľský vzťah. Vo veciach, kde odvolací súd opakovane rozhodoval o mojich námietkach, resp. námietkach zo strany samotných sudcov OS Kežmarok, došlo z ich strany k ohováraniu mojej osoby. Pre potreby rozhodnutí o vylúčení sudcov, opakovane o mne sudcovia uvádzali nepravdy spočívajúce v tom, že som si na nich mal opakovane bezdôvodne sťažovať, vyhrážať sa im a požadovať od nich značné náhrady v peniazoch. Pripájam o tom príslušné doklady a týmto dôvodím, že som si nemohol každých 6 mesiacov podľa zák. č. 757/2004 Z. z. o sudoch na ich nečinnosť sťažovať. Robia zo mňa účelovo kverulanta. Sudca JUDr. B. M. prejednáva nielen trestnú vec 6 T 260/04 obž. ing. J. H., ale aj moju trestnú vec vedenú na tamojšom súde pod sp. zn. 1 T/74/05. Veci čiastočne spolu súvisia. V mojej trestnej veci bol na mňa vyhotovený účelový znalecký posudok psychiatrami. Niet voči mne dôkazov, tak na mňa vymysleli, že som agresívny psychopat, kverulant... Za situácie, keď jeden sudca má obe veci a jeho nečinnosť vo veci 6 T 260/04 je účelová z dôvodov, aby neskončila táto vec skôr ako moja vec 1 T 74/05, pretože by z nej bolo možné zistiť, že nie ja ale iné osoby ubližujú mne, pretože som úplne hluchý, som si nemohol dovoliť ani si nemôžem dovoliť podávať stále sťažnosti. To by

mohlo zhoršiť moje postavenie obžalovaného vo veci 1 T/74/05. Túto skutočnosť považujem za dôležitú z hľadiska uvedeného v rozhodnutí ÚS SR sp. zn. III. 121/09 kde sa na str. 6 uvádza, že sťažovateľ v prípade podania sťažnosti na ÚS SR podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade vážnych dôvodov hodných osobitného zreteľa nesplnenie podmienky v zmysle § 53 ods. 1 zák. o ústavnom súde môže preukázať, že tak nemohol urobiť z dôvodov osobitného zreteľa. Ja som sťažnosť na nečinnosť a nesprávny postup vo veci 6 T 260/04 podal. Nebola zákonným spôsobom vybavená. Podal som aj novú námietku zaujatosti. Ani o tej nebolo rozhodnuté. Dôvody toho, že som nepodal – nemohol podať ďalšiu sťažnosť, či sťažnosti spočívajú v tom, ako voči mne sudcovia postupujú vo všeobecnosti a v tom, že sa zo mňa OČTK cestou znalcov snažia robiť kverulanta. Teda sú z mojej strany splnené dôvody uvedené v § 53 ods. 1 zák. o úst. súde.“

Kedže napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, sťažovateľ navrhol ústavnému súdu, aby takto rozhodol:

„Okresný súd v Kežmarku vo veci 6 T 260/2004 porušil právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým dôkazom.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu v Kežmarku vo veci bezodkladne v súlade s ústavou a dohovorom konať a rozhodnúť.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi právo na finančné zadosťučinenie v sume 15.000 /slovom pätnásťtisíc/ Eur, ktorú sumu je porušovateľ práva Okresný súd v Kežmarku povinný zaplatiť sťažovateľovi do 30 dní odo dňa doručenia tohoto nálezu na účet advokáta.“

Sťažovateľ okrem uvedeného požiadal o ustanovenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a o priznanie „náhrady trov právneho zastúpenia podľa dodatočného vyčíslenia“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa smerujúceho proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 260/2004, ktorým malo byť porušené „*právo sťažovateľa na prejednanie jeho veci bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým dôkazom*“.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Účelom, podstatou a zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Ťažiskovým pojmom a komponentom tohto základného práva je, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti. Súčasne je ústavný súd toho názoru, že uplatnenie tohto základného práva je spojené len s takou vecou (záležitosťou) účastníka konania pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, prerokovanie a rozhodnutie ktorej je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prerokovaní veci účastníka konania.

Podľa § 10 ods. 11 druhej vety Trestného poriadku v konaní pred súdom je stranou ten, proti komu sa vedie trestné konanie, poškodený, zúčastnená osoba a prokurátor...

V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva uplatnenie nároku na náhradu škody poškodeným v rámci trestného konania je potrebné považovať za začatie konania podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V prípade, že poškodený uplatní nárok na náhradu škody v trestnom konaní (adhézne konanie), nie je prípustné, aby totožný nárok uplatnil súčasne aj v občianskoprávnom konaní. Z uvedeného dôvodu konanie a rozhodovanie o nároku na náhradu škody v rámci trestného konania vo vzťahu k poškodenému spadá pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že v niektorých prípadoch sú trestné súdy príslušné rozhodovať podľa povahy veci, či poškodená osoba má, alebo nemá byť účastníkom konania, alebo že môžu osobu uplatňujúcu si nárok na náhradu škody odkázať na občiansky súd, keď nie sú dostatočné dôkazy na stanovenie takéhoto nároku, nemôže mať vplyv na daný stav. Pokiaľ nebude vydané takéto rozhodnutie, poškodené osoby uplatňujúce si nárok na náhradu škody v trestnom konaní majú nárok profitovať zo záruk čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože takéto konania sú rozhodujúce pre určenie ich „občianskych práv“ (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Krumpel a Krumpelová v. Slovensko z 5. júla 2005, § 40).

Z uvedeného vyplýva, že domáhanie sa ochrany práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a teda súčasne základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poškodeným v rámci trestného konania je podmienené tým, aby bol uplatnený nárok na náhradu škody v trestnom konaní, ktoré možno za určitých podmienok považovať za konanie vo veci poškodeného (jeho záležitosti). Podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola trestným činom spôsobená, je oprávnený tiež navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu. Z doterajšej judikatúry všeobecných súdov, ako aj zo znenia § 46 ods. 3 Trestného poriadku je jednou zo základných podmienok na vyslovenie povinnosti nahradiť škodu, aby poškodený svoj nárok uplatnil voči určitej osobe – obžalovanému. Z uvedeného vyplýva, že vo veci poškodeného sa konanie začína uplatnením si nároku na náhradu škody voči určitej osobe, ktorej určitosť je vyjadrená najskôr vznesením obvinenia proti tejto osobe.

Podľa § 46 ods. 7 Trestného poriadku poškodený sa môže výslovným vyhlásením písomne alebo ústne do zápisnice pred orgánom činným v trestnom konaní alebo pred súdom vzdať procesných práv, ktoré mu tento zákon ako poškodenému priznáva.

Sťažovateľ vyjadrením „*ako poškodený prehlasujem, že sa ku konaniu s nárokom na náhradu škody nepripájam*“, sa na hlavnom pojednávaní konanom 5. septembra 2005 vzdal štatútu poškodeného, a teda prestal byť stranou v napadnutom konaní. Vzhľadom na to, že čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy poskytujú ochranu pred porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej lehote) v občianskoprávnom konaní pred súdom len jeho účastníkovi, resp. v trestnom konaní subjektom tohto konania a v konaní pred súdom stranám, pretože len vo vzťahu k nim sa plní účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 10/01, I. ÚS 55/02), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby sa vec verejne prerokovala v prítomnosti sťažovateľa a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom

Skutočnosť, že sťažovateľ ako poškodený na hlavnom pojednávaní uskutočnenom 5. septembra 2005 výslovne uviedol, že nárok na náhradu škody v trestnom konaní si neuplatňuje, ústavný súd považoval za rozhodujúcu a určujúcu aj v súvislosti s namietaným neoznamovaním termínov hlavných pojednávaní. Ústavný súd je toho názoru, že po výslovnom vzdaní sa nároku na náhradu škody v trestnom konaní nebol už dôvod na oznamovanie termínov hlavných pojednávaní sťažovateľovi.

Vzhľadom na uvedené je podľa názoru ústavného súdu bez podstatnejšieho významu, že okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti, ale aj vo svojej korešpondencii označuje sťažovateľa ako poškodeného.

Námietky sťažovateľa, že sa v súvislosti s namietaným postupom okresného súdu nemohol vyjadrovať ku všetkým dôkazom, považuje ústavný súd za irelevantné. V prípade skutočného záujmu o stav predmetného konania mohol sťažovateľ využiť právo nazrieť do spisu, preštudovať jeho obsah a následne zaujať stanovisko, prípadne výhrady ku všetkým dôkazom, najmä písomným vyjadrením adresovaným okresnému súdu.

Ústavný súd na základe uvedeného odmietol túto časť sťažnosti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa na ochranu ústavnosti uplatnenými v sťažnosti vrátane žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2009